

# דף מידע והנחיות למטופל/ת

## דף הדרכה ביתי למטופל עם צינור הזנה דרך האף למעי הדק (Naso-jejunal tube, NJ)

### מהי הכנסת NJ?

בפעולה זו יוחדר צינור הזנה (NJ), כך שקצהו החיצוני יוצא דרך אחד הנחיריים באף וקצהו הפנימי ממוקם בתוך המעי הדק מעבר לקיבה. הזנה בצורה זו מיועדת לחולים שאינם יכולים לאכול דרך הפה או שיש אצלם צורך בתמיכה קלורית. תהליך ההחדרה קצר ואינו דורש הרדמה כללית, אלא זריקת טשטוש דרך הווריד. הכנסת הצינור מבוצעת כחלק מבדיקת גסטרוסקופיה. ה-NJ מאפשר מתן מענה לכל צרכיו התזונתיים של החולה וכן מאפשר גם מתן נוזלים. הצינור אינו מונע אכילה דרך הפה במידה והמצב הבריאותי מאפשר זאת. כמות וסוג ההזנה יינתנו בהתאם להמלצת הרופא והדיאטנית המטפלים. חוברת זו באה לסייע למטופלים ומטפליהם בטיפול השוטף ב-NJ אך אינה באה להחליף הדרכת צוות סיעודי ו/או בדיקת צוות רפואי.

### כיצד עלי להתכונן לקראת הטיפול הביתי?

- **מסמכים** - במידה ומדובר בטיפול חדש שהוחל באשפוז או מטעם מוסד סיעודי, באחריות המחלקה המטפלת ליצור קשר עם קופת חולים מבעוד מועד על מנת להעביר מכתב סיכום המפרט את מצבך ואת הצידוד הנדרש.
- יש להצטייד מבעוד מועד בהנחיות הזנה מפורטות הכוללות את שם הפורמולה המומלצת וקצב ההזנה
- צידוד נדרש – יש לפנות לקופת החולים על מנת לקבל הנחיות לאיסוף הצידוד:
  - מכשיר משאבה – "קנגורו"
  - פורמולה בהתאמת אישית על ידי תזונאית/ת - יש לאחסן את הפורמולה לפי הוראות היצרן ולבדוק תאריך תפוגה לפני כל שימוש.
  - שקיות הזנה מותאמות למכשיר/ צנרת חיבור לבקבוק כלכלה
  - מזרקים בנפח 50cc – (שימוש מוערך כמזרק אחד לשבוע)

### כיצד נותנים הזנה דרך צינור ה-NJ?

- בעת מתן הזנה יש להושיב את המטופל/ת או לכל הפחות לוודא שראש המטופל מורם בזווית של 30 מעלות לפחות (כמו 2 כריות לפחות).
- יש לשטוף ידיים עם מים וסבון.
- הכנת ההזנה לשימוש - יש 2 אפשרויות למתן ההזנה:
  - שקית הזנה – יש לתלות את השקית על עמוד ההזנה, לסגור את הגלגל כלפי מטה ולמלא את השקית בפורמולה בכמות שתספיק ל 4-6 שעות ולאחר מכן סגור היטב את מכסה השקית.
  - בקבוק הזנה – יש לתלות את הבקבוק על העמוד, לחבר את הצנרת בהברגה, ולסגור את הגלגל כלפי מטה.
- יש ללחוץ על המיכל הקטן בצנרת שיתמלא בין שליש לחצי מנפחו ואז לפתוח את הגלגל כלפי מעלה כדי להוציא אוויר מיותר מהמערכת ולאפשר הגעת כלכלה לקצה הצינורית. יש להכניס את הצנרת למקום הייעודי במכשיר קנגורו.
- יש לשטוף את הצינורית feeding tube לפני ואחרי כל מנה של אוכל עם 20 מ"ל של מים בעזרת מזרק.
- חבר את קצה צינור הזנה לקצה של הזונדה.
- להתחלת הזנה יש להפעיל את מכשיר הקנגורו בהתאם להמלצה רופא/ דיאטנית בקצב הרצוי:
  - סוג כלכלה: \_\_\_\_\_
  - סה"כ כמות ליממה \_\_\_\_\_
  - סה"כ כמות לשעה \_\_\_\_\_
  - סה"כ כמות מים ליממה \_\_\_\_\_

# דף מידע והנחיות למטופל/ת

## דף הדרכה ביתי למטופל עם צינור הזנה דרך האף למעי הדק (Naso-jejunal tube, NJ)

### כיצד מפסיקים הזנה?

- במקרה של הזנה מתמשכת, יש לעצור את ההזנה כל ארבע שעות על מנת לשטוף את הצינורית עם 20 מ"ל של מים.
- בהזנה לא רציפה - בעת ההפסקה במתן כלכלה יש לחבר נוזלים דרך מכשיר קנגורו בקצב של 10cc לשעה על מנת למנוע סתימה של הצינורית.
- לאחר תום ההזנה יש להשאיר את המטופל עם ראש מורם כחצי שעה לפני השכבתו במיטה.
- את שקית האכלה יש להחליף כל 24 שעות.
- פעילות גופנית, פיזיותרפיה נשימתית ואינהלציות יש לבצע לפני חיבור ההזנה. לאחר ההזנה מומלצת מנוחה (רלוונטי כאשר ההזנה מתבצעת לפרקים, ולא במקרה בו היא מתבצעת באופן רציף במהלך כל שעות היממה).

### מתן תרופות דרך ה-NJ

- לא ניתן לתת תרופות דרך ה-NJ! אם ישנה בעיה של בליעה נא להתייעץ עם הצוות המטפל לגבי מתן כדורים.

### טיפול ב-NJ שנשלף

- במידה וצינור ה-NJ נשלף יש לפנות למכון הגסטרו-היחידה לתזונה לתאם הכנסה מחודשת

# דף מידע והנחיות למטופל/ת

## בעיות אפשריות ופתרון - NJ

| הבעיה                                           | הסיבה                                                                                                                                                           | הפתרון/טיפול                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>התנגדות בניסיון להזריק את האוכל דרך ה-NJ</b> | סתימה של הצינורית                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- יש לנסות לפתוח את הסתימה ע"י מתן של מים בלחץ עם מזרק דרך הצינורית.</li> <li>- במידה ולא מצליח, יש לפנות לרופא.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>הקאות או השתנקות בזמן האכלה</b>              | <ul style="list-style-type: none"> <li>- נדידה של הצינורית אל הקיבה</li> <li>- רפלוקס קיבתי-ושטי</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- יש להפסיק את ההזנה ולהמתין שעתיים.</li> <li>- במידה וההקאות נפסקו ניתן לחדש את ההזנה בהדרגה ובאיטיות.</li> <li>- במידה וההקאות נמשכות מעל 48 שעות אין לחדש את ההזנה ויש לפנות לרופא המטפל.</li> </ul>                                                                                                                                                                                               |
| <b>שלשול חדש</b>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>- מתן של מזון מרוכז</li> <li>- מתן בקצב מהיר מדי</li> <li>- זיהום במערכת העיכול</li> <li>- פורמולה ללא סיבים</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- במצב של שלשולים יש להאט את ההזנה, לאחר סיום ההזנה יש להוסיף נוזלים דרך הצינורית כדי למנוע התייבשות (מומלץ כ-500-1000 מ"ל כתלות בחומרת השלשול).</li> <li>- במידה והשלשולים נמשכים מעבר לשלושה ימים יש להפסיק את ההזנה ולהתייעץ עם הרופא המטפל במיוחד אם בוצע לאחרונה שינוי בתרופות הקבועות או שניתן טיפול אנטיביוטי.</li> <li>- הערכה חוזרת על ידי דיאטנית להחלפת הפורמולה או שינוי הקצב.</li> </ul> |
| <b>עצירות</b>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- חוסר ניידות</li> <li>- חוסר נוזלים</li> <li>- חסימה חלקית/מלאה של מערכת העיכול</li> <li>- פורמולה לא מתאימה</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- במידה ולא הייתה פעולת מעיים במשך 4 ימים יש לפנות לרופא המטפל.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>דלקת/פטרת בפה</b>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- חוסר שטיפה של חלל הפה</li> <li>- תרופות מצבים רפואיים הגורמים להפחתת רוק</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- למניעת דלקות חשוב להקפיד על היגיינת פה תקינה במהלך היום שכוללת צחצוח שיניים ו/או מי פה גם במידה ולא אוכלים כלום דרך הפה.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>קרע של הצינורית ה-NJ</b>                     | שימוש ממושך                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>- יש לקבוע תור להחלפה אמבולטורית של ה-NJ.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>יציאת ה-NJ מהאף</b>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>- משיכה לא מכוונת של הצינור</li> <li>- הקאות</li> </ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- במידה וצינור ה-NJ נשלף יש לפנות למכון הגסטרו-היחידה לתזונה לתאם הכנסה מחודשת.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |